SISÄLLYS

I JOHDANTO 1
1 Tutkimuksen kysymyksenasettelusta ja rajauksesta 1
2 Taloustieteellisen argumentoinnin hyödynnettävyys erityyppisen lainsäädännön analysoinnissa 5
3 Oikeudellisen sääntelyn ala sääntelyteoriassa 8
4 Lainsäädännön kannustinfunktio oikeustaloustieteellisen tarkastelun kulmakivenä 11

II OIKEUDELLISEN SÄÄNTELYN PERUSTELUITA 15
1 Yleisen edun teoriat ja sille vaihtoehtoiset näkökulmat oikeudelliseen sääntelyyn 16
2 Tavoitteita ei pidä ottaa annettuna 17
3 Lyhyt katsaus oikeudellisen sääntelyn perusteluista 19
4 Ulkoisvaikutusten hallinta 20
5 Julkishyödykkeet ja eräät muut hyödykkeet oikeudellisen sääntelyn legitimoijana 26
6 Informaatio-ongelmien hallinta 30
7 Epävarmuuden minimointi markkinoilla 38
8 Epätäydellinen kilpailu lainsäätäjän haasteena 42
8.1 Lähtökohtia 42
8.2 Luonnollinen monopoli sääntelyongelmien lähteenä 44
8.3 Markkinoille tulon esteet 45
8.4 Kilpailun edistäminen ei ole kilpailunrajoituslainsäädännön yksinoikeus 48
9 Transaktiokustannusten minimointi sääntelyn taustalla 56
10 Eräitä muita perusteluja oikeudelliselle sääntelylle 63
11 Psykologisen oikeustaloustieteen tuomia lisävivahteita 66
11.1 Rationaalinen päätöksenteko lähtökohtana 66
11.2 Eräitä psykologisen oikeustaloustieteen tarjoamia vivahteita oikeudellisen sääntelyn perusteluiksi 68
12 Eräitä ongelmakohtia lainsäädännön perusteluita silmällä pitäen 72

III SÄÄNTELYSTANDARDIT 75
1 Tehokkuus lähtökohdaksi? 75
1.1 Käsitteellistä täsmennystä 75
1.2 Kustannus-hyötyanalyysi 78
2 Vaikuttavuus 81
3 Joustavuus 85
3.1 Ulkoinen joustavuus 85
3.2 Normatiivinen joustavuus 91
3.3 Operationaalinen joustavuus 95
4 Kustannustehokkuus 97
5 Dynaaminen tehokkuus 100
6 Hallinnollinen tehokkuus 103
7 Neutraliteettiperiaate 112
8 Lain kiertämisen ehkäiseminen 119
9 Lainvalmistelu iteratiivisena prosessina 123

IV SÄÄNTELYVAIHTOEHTOJEN VERTAILUA 127
1 Alustavia näkökohtia 127
2 Tarvitaanko lakia? 129
2.1 Alustavia näkökohtia 129
2.2 Itsesääntely vai oikeudellinen sääntely? 137
3 Yksityiskohtainen vai joustava normi? 142
3.1 Lakien epätäydellisyys lähtökohtana 142
3.2 Esimerkkejä puntaroinnista yksityiskohtaisen ja joustavan sääntelyn välillä 144
3.3 Päätelmiä 151
4 Ennakkovalvonta vai jälkivalvonta? 153
5 Kannustin- vai velvoitesääntely? 161
6 Kiellot ja muut rajoitukset vai informaatio-ohjaus? 167
7 Sekajärjestelmät eli sääntely-yhdistelmät 173
8 Mikrotason vertailua sääntelyvaihtoehdoista 176
8.1 Lain soveltamisala sääntelyongelmana 177
8.2 Luovuttamattomuussääntö 178
8.3 Muotovapauden periaatteesta tinkiminen 180
8.4 Tehokas riskinjako: eräitä oikeudellisia anekdootteja 181
8.5 Vanhentumisajan mitoitus 183
8.6 Päiväsakko vai uhkasakko? 186
8.7 Hallinnollinen seuraamusmaksu vai rangaistus? 187
8.8 Kiinteä viivästyskorvaus vai viivästyskorko? 188
8.9 Kumman markkinaosapuolen on maksettava palkkiot, verot ja vastaavat suoritukset? 190
8.10 Korvaustason määräytyminen 191
8.11 Arvottaminen ja vastaavat seikat sääntelyongelmana 193
8.12 Miten tietyt toiminnot rahoitetaan? 194
8.13 Ryhmäkannelaki: irrottautumis- vai ilmoittautumismenettely? ... 195
8.14 Onko perusteltua säätää korkeimmasta hyödykehinnasta? 197
8.15 Vapautus- vai palautusmalli? 198
8.16 Erityislainsäädäntö yleislain täydentäjänä? 199
8.17 Osittaisuudistus vai kokonaisuudistus? 200

V PÄÄTELMIÄ 203

LÄHDELUETTELO 213

LYHENTEET 227

ASIAHAKEMISTO 228

SUMMARY 233